

प्रथमसत्रान्त आकलनम्
कक्षा- षष्ठी
विषय:- संस्कृतम्

समय-होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः- 35

आवश्यक निर्देशः-

1. प्रश्नानाम् उत्तराणि स्पष्टतया सुन्दरतयाच दीयन्ताम्।
2. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्यः सन्ति।
3. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

प्रश्नः- 1 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत- (04)

एकस्मिन् बने शृगालः बकः च निवसतः स्म। तयौ मित्रता आसीत्। एकदा प्रातः शृगालः बकम् अवदत्- 'मित्र! भवः त्वं मया सह भोजनं कुरु।' शृगालस्य निमन्त्रणेन बकः प्रसन्नः अभवत्। अग्रिमे दिने सः भोजनाय शृगालस्य निवासम् अगच्छत्।

- (क) शृगालः बकः च कुत्र निवसतः स्म ?
- (ख) शृगालः बकम्! किम् अवदत् ?
- (ग) बकः भोजनाय कुत्र अगच्छत् ?
- (घ) कस्य निमन्त्रणेन बकः प्रसन्नः अभवत् ?

प्रश्नः- 2 अधोलिखित गद्यांशस्य हिन्दी- भाषायाम् अनुवादं लिखत- (03)

भारतस्य तिसृषु दिशासु समुद्रतटाः सन्ति। अस्माद् एव कारणात् भारतदेशः प्रायद्वीपः इति कथ्यते। पूर्व दिशायाम् बङ्गोपसागरः, दक्षिणदिशायां हिन्दमहासागरः पश्चिम दिशायां च अरबसागरः अस्ति।

प्रश्नः- 3 अधोलिखितस्य श्लोकस्य हिन्दी- भाषायाम् अनुवादं लिखत- (03)

प्रियवाक्य प्रदानेन सर्वे तुष्यन्ति जन्तवः।
तस्मात् प्रियं हि वक्तव्यं वचने का दरिद्रता।।

अथवा

स्पृशन्ति पादैः पातालं च।
नभः शिरस्यु वहन्ति वृक्षाः।।

प्रश्नः- 4 केचन् षट् प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत- (6 $\frac{1}{2}$ = 3)

- (क) जनाः काभिः जलविहार कुर्वन्ति ?
- (ख) पिककाकयोः भेदः कदा भवति ?
- (ग) विहगाः कुत्र आसीनाः ?
- (घ) स्थालीतः कः भोजनं न अखादत् ?
- (ङ.) बालकाः बालुकाभिः किं रचयन्ति ?
- (च) कः गन्धन् योजनानां शतान्यपि याति ?
- (छ) शृगालस्य स्वभावः कीदृशः भवति ?
- (ज) वृक्षाः कैः पातालं स्पृशन्ति ?

प्रश्नः-05 मञ्जूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूर्यत- (6 $\frac{1}{2}$ = 3)

बडोपसागरः प्रायद्वीपः, पर्यटनाय, कीडा सङ्गमः, शिक्षकाय
(क) नमः।
(ख) कन्याकुमारी तटे त्रयाणां सागराणां.....भवति।
(ग) भारतदेशः.....इति कथ्यते।
(घ) जनाः समुद्रतटं.....आगच्छन्ति।
(ङ.) बालेभ्यः..... रोचते।
(च) भारतस्य पूर्व दिशायां..... अस्ति।

प्रश्नः-06 समानार्थक पदानि योजयत- (4 $\frac{1}{2}$ = 2)

वचने परिश्रमेण
वैनतेयः ग्रन्थे
पुस्तके गरुडः
उद्यमेन कथने

प्रश्नः- 07 भिन्नप्रकृतिकं पदं चिनुत- (2)

- (1) उद्यानम्, कुसुमम्, फलम्, चित्रम्।
- (2) आम्रम्, कदलीफलम्, मोदकम् नारङ्गम्।

प्रश्नः- 08 एकं शब्दरूपं लिखत- (3)

बालिका अथवा मुनि

प्रश्नः- 09 एकं धातुरूपं यथानिर्दिष्टे लकारे लिखत- (2)

पठ्धातु (लोट्लकारे)
अथवा
खेल्धातु (लट्लकारे)

प्रश्नः- 10 संख्यावाची शब्दान् संस्कृतभाषायाम् लिखत- (2)

6, 18, 23, 30, 10, 4,

प्रश्नः- 11 प्रश्नान् पठित्वा शुद्धं विकल्पं चिनुत- (केचन अष्ट) (8)

(क) संस्कृते लिङ्गानि भवन्ति।

- (1) पुल्लिङ्गः स्त्रीलिङ्गः उभयलिङ्गः
- (2) पुल्लिङ्गः स्त्रीलिङ्गः नपुंसकलिङ्गः च
- (3) पुल्लिङ्गः स्त्रीलिङ्गः च
- (4) न कोऽपि।

(ख) 'राम' इति कीदृशः शब्दः ?

- (1) पुल्लिङ्गः स्त्री. च
- (2) अकारांत पुल्लिङ्गः
- (3) स्त्रीलिङ्गः
- (4) नपुंसकलिङ्गः

(ग) अधोलिखितेषु धातुरूपं (क्रियारूपं) किमस्ति ?

- (1) गच्छति
- (2) फलम्
- (3) बालिका
- (4) मयूरः

(घ) इकारान्त पुल्लिङ्गः शब्दः कः ?

- (1) बालिका
- (2) पुष्पम्
- (3) मुनि
- (4) भानु

(ङ.) 'चषकः' शब्दस्य कः अर्थः ?

- (1) खिलौना
- (2) गाडी
- (3) गिलास
- (4) थाली

(च) 'धावन्ति' अस्य पदस्य शुद्धं वर्णविच्छेदं किम् ?

- (1) ध्+अ+व्+न्+त्+इ
- (2) ध्+आ+व्+अ+न्+त्+इ
- (3) ध्+व्+त+न्
- (4) ध्+व+त

(छ) म्+आ+प+इ+क्+आ एतेषां वर्णानां वर्ण संयोजनं किम् ?

- (1) मापक
- (2) माप
- (3) मापिका
- (4) मापी

(ज) 'माचिस' अस्य पदस्य संस्कृत पदं किम् ?

- (1) अग्निदीप
- (2) अग्निपेटिका
- (3) अग्निवाटिका
- (4) उत्पीठिका

(झ) संस्कृतेकति वचनानि भवन्ति।

- (1) पञ्च
- (2) द्वे
- (3) चत्वारि
- (4) त्रीणि

(ञ) 'सः' पदस्य कः अर्थः ?

- (1) वे सब
- (2) हम दो
- (3) मैं
- (4) वह